

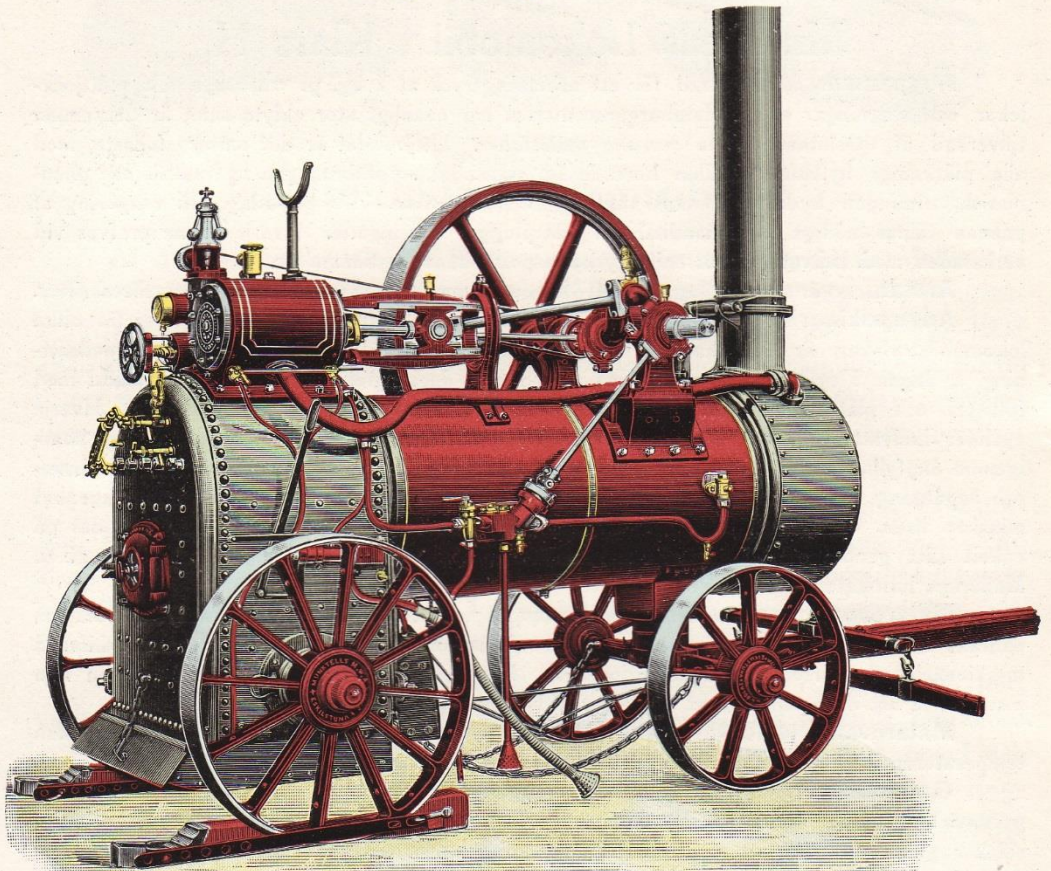
Jordbruksgigant från en svunnen tid

Av Helena Karlsson

En praktmaskin från gångna tider – en enkelcylindrig lokomobil klass H från Munktells Mekaniska Verkstad! När produktkatalogen med den färgglada bilden trycktes år 1911 hade lokomobiler tillverkats av företaget i drygt femtio år och var nu en produkttyp på tillbakamarsch.

Lokomobilreklam 1911. Munktells Mekaniska Verkstads arkiv, Arkiv Sörmland

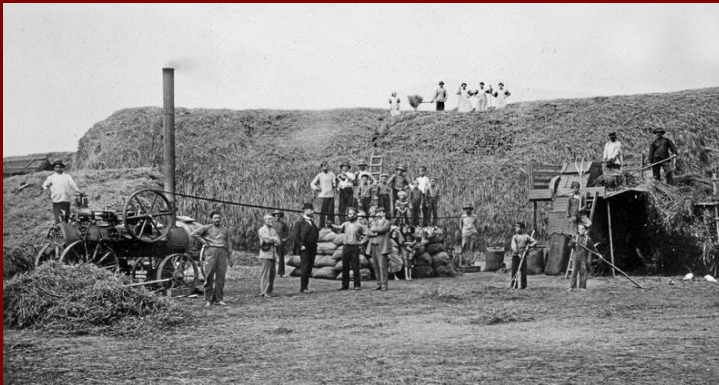
Munktells enkelcylindriga Lokomobil. Klass H.

Annat var det årtiondena före sekelskiftet då lokomobilerna upplevde sin glansperiod. Med lokomobilens hjälp flyttade då ångkraften bland annat ut på åkern, där den kunde användas för att driva tröskverk. En sådan här klass H-lokomobil gav upp till 42 effektiva hästkrafter beroende på storlek. Den största modellen vägde 8 400 kg, så det där med att lokomobilerna var flyttbara var kanske därför en sanning med modifikation – det är knappast svårt att föreställa sig vilka bekymmer mjuka och leriga åkrar kunde orsaka. Enligt katalogen kunde en lokomobil införskaffas för 6 900 kr (i dagens penning-

värde drygt 300 000 kr). Kunden fick den då fritt levererad med tåg till närmaste järnvägsstation. Om köparen inte särskilt avböjt det, levererades den med en välbehövlig gnistsläckare. Lokomobiler var nämligen driftsäkra men mycket brandfarliga!

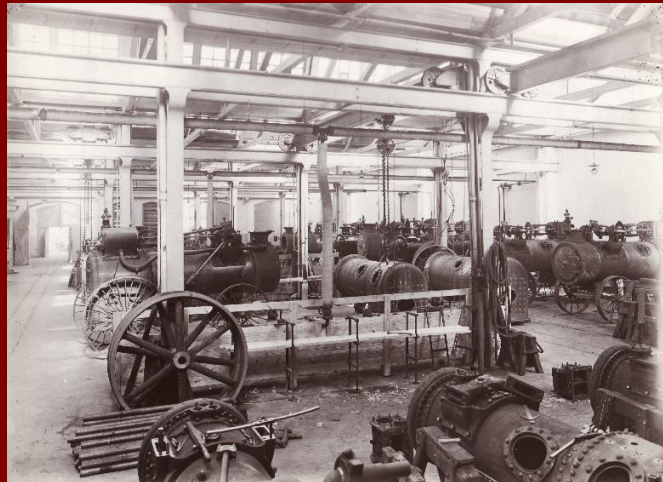
Under de första decennierna av 1900-talet ersattes lokomobilerna allt oftare av stationära förbränningsmotorer, för att sedan helt gå ur modet då landsbygden fick elektricitet. Maskiner som lokomobiler och tröskverk hade dock spelat en betydelsefull roll under mekaniseringen av jordbruket, då de gjorde det möjligt att på maskinell väg utföra tunga arbetsuppgifter som

tidigare krävt stora insatser med handkraft.

En lokomobil var enkelt uttryckt en mobil ångmaskin som exempelvis kunde driva ett tröskverk ute på fältet, som här på bilden. Fotograf okänd. Munktells Mekaniska Verkstads arkiv, Arkiv Sörmland

Tack vare bevarade arkivhandlingar kan vi idag återknyta bekantskapen med en svunnen tid med stor betydelse för framväxten av det moderna lantbruket. Hos Arkiv Sörmland finns arkivspår av såväl äldre jordbruksgiganter som lokomobiler och tröskverk som av nyare maskiner som traktorer och skördetröskor. Varmt välkommen till oss för att söka efter just din maskin!

Lokomobil tillverkning vid Munktells, tidigt 1900-tal. Fotograf okänd. Munktells Mekaniska Verkstads arkiv, Arkiv Sörmland

Artikel publicerad i Sörmlandsbygden den 7 juni 2013.